

Інна Сергіївна Заярна,
вчитель англійської мови Українського гуманітарного ліцею
Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м.Київ

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО- КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

В межах цієї статті проаналізовані основні форми та напрямки використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчання англійській мові учнів та студентів, охарактеризовано деякі особливості використання інтерактивних методик навчання на прикладі виконання завдань на уроках англійської мови, сформульовано окремі пропозиції щодо розширення напрямків використання ІКТ у навчальному процесі.

***Ключові слова:** «англійська мова», «методика навчання англійській мові», «інформаційно-комунікаційні технології», «методи сучасного навчання іноземній мові», «мультимедійні технології».*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Розвиток сучасного суспільства відбувається в епоху інформатизації, яка характеризується застосуванням засобів інформаційних технологій у багатьох сферах діяльності людини, в тому числі в сфері освіти. Раціональне поєднання традиційних освітніх засобів з сучасними інформаційними і комп'ютерними технологіями (далі – ІКТ) є одним з можливих шляхів вирішення завдання модернізації освіти.

Відомий вислів Н. Ротшильда про те, що «хто володіє інформацією, той володіє світом», у сучасному розумінні безсумнівно можна перефразувати як, «хто володіє інформаційними технологіями, той володіє світом освіти». Інформаційно-комунікаційні технології є основою сучасного суспільного розвитку. Засоби ІКТ сприяють розвитку особистісних якостей особистості, варіативності та індивідуалізації шкільної освіти. Сучасні ІКТ забезпечують активне, творче оволодіння учням досліджуваного предмета, дозволяють

викласти матеріал на новому якісно вищому рівні. Їх застосування відкриває принципово нові можливості в організації навчального процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення зазначеної проблеми та на які опирається автор. Процес інформатизації суспільства й освіти знайшов своє відображення у вітчизняній та зарубіжній педагогічній літературі. Зокрема, використання засобів ІКТ у навчально-виховному процесі розглядають В. Беспалько, В. Биков, Р. Гуревич, О. Кареліна, В. Краснопольський, Є. Полат, О. Романишина, Д. Соєр, Р. Шенк та інші. Використання ІКТ у процесі викладання та вивчення іноземних мов досліджують В. Краснопольський, Л. Морська, Є. Полат, І. Роберт, П. Сердюков, Д. Таушан та ін. Ця проблема також є насущною й для педагогів-практиків, оскільки вона широко обговорюється на педагогічних нарадах, у віртуальних учительських спільнотах, на сторінках методичної преси. Але варто зауважити, що питання проведення уроку з іноземної мови з використанням ІКТ лишається недостатньо розробленим у науковій літературі. З огляду на викладене вище постає необхідність теоретичного обґрунтування і розробки методики застосування комп'ютерних технологій у навчанні іноземній мові, що і є **метою цієї статті**.

Сформульована в межах цієї статті мета обумовлює необхідність вирішення таких **науково-прикладних завдань**:

- 1) визначення основних етапів уроку англійської мови, де найбільш ефективно можуть застосовуватися інформаційно-комунікаційні технології;
- 2) дослідження існуючих в інформаційному просторі інформаційно-комунікаційних технологій на предмет їх придатності та ефективності у процесі навчання англійській мові;
- 3) вироблення основних форм та методів навчання англійській мові з використанням інформаційно-комунікаційних технологій;
- 4) формулювання окремих пропозицій щодо розширення сфери використання та видів інформаційно-комунікаційних технологій у процесі вивчення англійської мови.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасній методиці викладання іноземних мов значна роль відводиться застосуванню інформаційно-комунікаційних технологій. Слово «технологія» має грецьке коріння і в перекладі означає науку, сукупність методів і прийомів обробки або переробки сировини, матеріалів, напівфабрикатів, виробів і перетворення їх в предмети споживання. Сучасне розуміння цього слова включає і застосування наукових і інженерних знань для вирішення практичних завдань. У такому випадку інформаційними та телекомунікаційними технологіями можна вважати такі технології, які спрямовані на обробку і перетворення інформації.

Інформаційні та комунікаційні технології – це узагальнююче поняття, що описує різні пристрої, механізми, способи, алгоритми обробки інформації. Найважливішим сучасним пристроями ІКТ є комп'ютер, забезпечений відповідним програмним забезпеченням та засоби телекомунікацій разом з розміщеною на них інформацією.

Основними напрямками використання нових інформаційних технологій у навчанні англійської мови вважаються такі:

використання з метою навчання шляхом моделювання, наочного представлення мовних, мовленнєвих і соціокультурних процесів та явищ;

організація тренування у використанні навчального матеріалу (формування мовленнєвих умінь та мовних навичок);

контроль та оцінювання рівня сформованості умінь та навичок, зберігання, збір та обробка статистичної інформації;

забезпечення діалогу, комунікації за допомогою комп'ютерних мереж.

Найбільш значна група переваг полягає в методичних перевагах використання ІКТ. Наприклад, вчителі використовують здатність комп'ютера миттєво реагувати на введену інформацію для створення найпростіших навчальних програм у вигляді вправ. Технічні переваги навчання англійської мови за допомогою ІКТ полягають у тому, що звукові карти дозволяють користувачеві записати свою промову, а потім прослухати і порівняти її з вимовою носіїв мови. Графічні можливості комп'ютера можуть представити

будь-який вид діяльності у вигляді картинок або анімації. Це особливо важливо при ознайомленні з новою лексикою, оскільки зображення на моніторі дозволяють асоціювати фразу англійською мовою безпосередньо з дією, а не з фразою рідною мовою. Більше того, ІКТ є чудовим засобом інтерактивного спілкування між різними мовними групами, що особливо яскраво проявляється при застосуванні комп'ютерної мережі. Це може бути як локальна мережа, що з'єднує кілька машин в одному навчальному закладі, так і Інтернет – глобальна мережа, яка об'єднує мільйони користувачів по всьому світу [1].

Перераховані переваги дозволяють зробити висновок про те, що інформаційні та комп'ютерні технології мають дуже великий потенціал при навчанні іноземної мови. Завдяки оптимальному поєднанню можливостей цілого ряду технічних засобів навчання (лінгафонного кабінету, відеофільмів, телебачення, радіо, газет, журналів, книг, бібліографічних довідників, телефону) і володіючи додатковими можливостями (інтерактивність, графічні можливості і т. д.), ІКТ надають практично безмежні можливості для навчання.

Оскільки метою навчання англійської мови є комунікативна діяльність учнів, тобто практичне володіння мовою, до завдань вчителя входить активізувати діяльність кожного учня в процесі навчання, створити ситуації для їх творчої активності. Використання сучасних засобів таких, як інформаційні програми та інтернет-технології, а також навчання у співпраці та проектна методика дозволяють вирішувати ці завдання. [2, с. 88-89]

Серед різних видів інновацій, як показали результати соціологічного дослідження, проведеного в школах СНД, викладачам найбільш знайоме навчання за допомогою використання мультимедійних засобів (66.7%) [3, с. 56-57].

Технологія мультимедіа (англ. Multi-багато і media-середовище) розглядається як інформаційна технологія навчання, інтегруюча аудіовізуальну інформацію декількох середовищ (текст, відео, аудіо, графіка, анімація та ін.), що реалізує інтерактивний діалог користувача з системою та різноманітні форми самостійної діяльності. [4, с. 51-52].

Використання мультимедійних технологій у процесі навчання дозволяє:
удосконалювати процес органічного поєднання традиційних форм і методів освіти з інноваційними;

реалізовувати навчальну, інформаційну, ігрову, моделюючу та аналітичну функції;

виконувати такі загально дидактичні принципи як наочність, доступність, системність, перехід від навчання до самоосвіти, позитивний емоційний фон навчання, зв'язок теорії з практикою. [5]

Крім того, мультимедійні технології підтримуються мультимедійними програмами, енциклопедіями, словниками та спеціальними інформаційними освітніми середовищами, створеними для пізнання цілісного навколишнього світу в контексті його комп'ютерного проектування, моделювання та конструювання.

Форми і місце використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроці залежать, звичайно, від змісту цього уроку і від мети, яку ставить учитель. Тим не менш, практика дозволяє виділити деякі загальні, найбільш ефективні прийоми застосування мультимедійних технологій:

- При вивченні нового матеріалу. Дозволяє ілюструвати різноманітними наочними засобами. Застосування особливо вигідно в тих випадках, коли необхідно показати динаміку розвитку будь-якого процесу.
- При закріпленні нової теми.
- Для перевірки знань. Комп'ютерне тестування – це самоперевірка і самореалізація, це хороший стимул для навчання, це спосіб діяльності і вираження себе. Для вчителя – це засіб якісного контролю знань, програмований спосіб накопичення оцінок.
- Для поглиблення знань, як додатковий матеріал до уроків.
- При перевірці фронтальних самостійних робіт. Забезпечує поряд з усним візуальний контроль результатів.
- При вирішенні завдань навчального характеру. Допомогає виконати і контролювати проміжні і остаточні результати самостійної роботи.

Мультимедійні технології виступають як особливі інтелектуальні засоби діяльності і мають ряд переваг в порівнянні з іншими інформаційними технологіями навчання, так як вони:

- Є педагогічним засобом постійного вдосконалення змісту і методів виховання в сучасних умовах.
- Дають можливість виявити і підтримувати учнів з лінгвістичними здібностями.
- Представляють собою основу дистанційного навчання.
- Забезпечують доступ до передових методів виховання і навчання широкої педагогічної громадськості завдяки всесвітній мережі Internet і розгалуженій комунікаційній мережі.
- Створюють штучну мовне середовище, дозволяють забезпечити вивчення іноземної мови (ІМ) в індивідуальному темпі, підвищити самостійність і відповідальність учня, організувати навчання іноземних мов для всіх вікових груп, вибудувати навчання іноземних мов у відповідності з інтересами, цілями учня, ввести в навчання іноземних мов міжкультурний компонент.
- Мультимедійними технологіями представляються нові і, мабуть, безмежні можливості створення засобів образотворчої наочності.

Крім того, інтенсивна організація навчального процесу передбачає наявність оперативного зворотного зв'язку, швидкого отримання об'єктивної інформації про перебіг педагогічного процесу, про рівні підготовленості учнів у процесі проведення опитувань, тестувань, контрольних робіт, а також оперативного регулювання і корекції навчально-пізнавальної діяльності. За цих умов комп'ютерний контроль і самоконтроль стає ефективним засобом зворотного зв'язку, на що звертають увагу В. Беспалько [6], В. Биков [7] Г. Кедрович [8].

Завершуючи аналіз впливу інформатизації навчання на основні фактори інтенсифікації процесу навчання іноземних мов, відзначимо той факт, що більшість науковців дотримуються думки про те, що використання засобів ІКТ

сприяє підвищенню ефективності навчання за умов правильного вибору педагогами всіх компонентів педагогічного процесу (мети, змісту, форм, методів і засобів), що відповідають технічним можливостям наявних засобів ІКТ та комплексному використанню в навчальному процесі різних можливостей цих засобів.

Висновок. Отже, останні досягнення в галузі високих технологій відкривають перед вчителями іноземної мови широкі можливості для подальшого вдосконалення навчального процесу та підвищення якості отримання знань. Використання мультимедійних технологій у мовній освіті – це один з перспективних напрямків інформатизації навчального процесу. Властивості мультимедійних програм допомагають вирішити основне завдання мовної освіти – формування в учнів стійкої комунікативної компетенції під мудрим керівництвом досвідченого учителя, але шляхом докладання самостійних зусиль самого учня.

Список використаної літератури

1. Benefits and drawbacks of controlled laboratory studies of second language acquisition. Yang L. R. Cambridge: Cambridge University Press, 2001. – С. 173–193.
2. Коммуникативный метод обучения иностранному говорению. – Пассов Е. И. М. : Просвещение, 1991. — 412 с.
3. Что такое Интернет? Информационные и коммуникационные технологии в образовании. // Кушниренко А. Г., Леонов А. Г., Кузьменко М. А. и т. д. Информатика и образование. – № 5, 7. – 1998.
4. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования. Полат Е. С. – Москва, Просвещение, 2000. – 312 с.
5. Использование электронных информационно-образовательных ресурсов поддержки научных исследований молодых ученых. // Вестн. Томского гос. пед. ун-та (Tomsk State Pedagogical University Bulletin). Гальцова Н. П., Мезенцева Т. И., Швадленко И. А. В.10. Серия: Педагогика, 2006. – С. 13 – 18.
6. Беспалько, В. П. Образование и обучение с участием компьютеров / Беспалько В. П. – М. : МПСИ, 2002. – 352 с.

7. Биков, В. М. Комп'ютеризація освіти / В. М. Биков // Педагогічна газета. – 2000. – № 5. – С. 8 – 13.

8. Теория и практика использования компьютерных технологий в общеобразовательных и профессиональных учебных заведениях Польши / Г. Кедрович; [пер. с польск. И. А. Цисованой]. – К. : Вища школа, 2001. – 335 с.

Рецензент – кандидат філологічних наук, доцент Пожидаєва І. В.

Стаття надійшла до редакції 14.07.2015

Zaiarnia I. S. Некоторые аспекты использования информационно-коммуникационных технологий в обучении английскому языку

В рамках данной статьи проанализированы основные формы и направления использования информационно-коммуникационных технологий в процессе обучения английскому языку учащихся и студентов, охарактеризованы некоторые особенности использования интерактивных методик обучения на примере выполнения заданий на уроках английского языка, сформулированы отдельные предложения по расширению направлений использования ИКТ в учебном процессе.

Ключевые слова: «английский язык», «методика обучения английскому языку», «информационно-коммуникационные технологии», «методы современного обучения иностранному языку», «мультимедийные технологии».

Zaiarna I. S. Some aspects of information and communication technologies in teaching English

Within this article the basic forms and ways of using information and communication technology in teaching English are analyzed. The author describes some of the features of interactive teaching methods on the example of the tasks at English lessons and formulates some proposals to expand the areas of using information and communication technologies in teaching.

Due to the continuing European integration processes in Ukraine, which is definitely not bypass the education, the author pays special attention to European interactive methods of teaching English and analyzes the advantages and disadvantages of their usage in educational institutions of our country.

Within the article the author also describes disadvantages of traditional systems of teaching foreign languages in comparison with interactive and communication technologies and demonstrates tasks and exercises where the latest teaching methods have advantages.

Since today there is a significant digital (technology) gap between educational institutions in different regions of Ukraine, the article defines the most common interactive methods of teaching English which are available to the majority of educational process.

Also, the article highlights the technical advantages of teaching English through computers where there are the sound cards which allow the user to record

his speech and then listen to and compare it with the pronunciation of native speakers. Image of the computer can present any type of activity in the form of pictures or animations. This is particularly important when teaching new vocabulary, as the image on the monitor allows to associate the phrase in English directly to the action, but not the phrase mother tongue.

Overall, this article shows that the information and communication technologies become more effective means of mastering different languages, make the process of teaching English more accessible to people of different ages, social and professional groups.

Keywords: *«the English language», «methods of teaching English», «information and communication technologies», «modern methods of teaching foreign languages», «multimedia technology».*